Downloaded From : http://cbseportal.com/

SET – 4

Series : TYM

कोड नं.
Code No. **8**

राल न.
Roll No.

परोक्षार्थीनो उत्तर-पस्तिकच्या मखपष्ठावर काड न. अवश्य लिहावा.

Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.

- प्रश्न-पत्रिकत **7** छापोल पान आहत; कपया तपासन घ्या.
- प्रश्न-पत्रिकच्या उजवोकड छापलला काड नबर उत्तर-पस्तिकच्या मख-पष्ठावर लिहा.
- प्रश्न-पत्रिकत **10** प्रश्न आहत; तपासन घ्या.
- **उत्तर लिहताना प्रश्न क्रमाक अवश्य लिहा.**
- प्रश्न-पत्रिका वाचण्यासाठो 15 मिनिट दण्यात आलो आहत. प्रश्न-पत्रिका 10.15 वाजता वाटण्यात यइल. 10.15 त 10.30 या दरम्यान प्रश्न-पत्रिका फक्त वाचायचो आह; उत्तर लिहायला सरुवात करु नय.
- Please check that this question paper contains **7** printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains **10** questions.
- **Please write down the Serial Number of the question before attempting it.**
- 15 minute time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

मराठो

MARATHI

*वळ : **3** तास* — *गण : **80***

*निर्धारित समय : **3** घट* — *अधिकतम अक : **80***

*Time allowed : **3** hours* — *Maximum Marks : **80***

Downloaded From : http://cbseportal.com/ Courtesy : CBSE

Downloaded From : http://cbseportal.com/

Section – A

1. खालील उतारा वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची योग्य उत्तरे लिहा.

'देवदूत' या संकल्पनेने मला झपाटून आणि भारावून टाकले होते. हा देवदूत म्हणजे आपला आतला आवाज असतो. आपली सदसद्विवेकबुद्धी असते. आपल्या आत्म्यातून निघालेला हुंकार असतो. आपले पाय कोणत्याही प्रकारच्या दलदलीत, चिखलात, मातीत मळू नयेत याची जाणीव सततच हा 'आवाज' आपल्याला करून देत असतो. आतून येणारे विचार जर सकारात्मक व पोषक असतील तर आपली वाढ होते. नकारात्मक विचारांनी वाढ खुंटते. इतकेच नव्हे तर आपल्या जीवनवृक्षाला आलेला मोहोरच जळून जातो. रवीन्द्रनाथ टागोरांच्या कविता म्हणजे प्रार्थनाच आहेत. ते परमेश्वराकडे मागणे मागतात, "अंतर मम विकसित करे...... निर्मल करे...... उज्ज्वल करे." एका कवितेत ते म्हणतात, "संकट निवारण करावे अशी माझी प्रार्थना नाही...... तर प्रतिकूल परिस्थिती पेलण्यासाठी मला बळ दे." हे बळ, आत्मबल, म्हणजेच आपल्यात असलेल्या, आपल्याबरोबर चालणाऱ्या देवदूताने आपल्याला दिलेली साथ आहे. आपल्या पंखांवर जणू त्याने आपल्याला झेलून घेतलेले असते. त्यामुळे प्रतिकूलता व नकारात्मकतेची आंधी आपल्या सभोवती वावरत असूनही आपण तरले झालेले असतो. 'बालकासारखे झाल्याशिवाय स्वर्गप्राप्ती नाही' असे ख्रिस्त म्हणतो, त्यातही असेच सूचन आहे. हे तरलपण तसे विरळच असते.

(1) 'भारावून टाकले' याचा अर्थ खालील पर्यायांपैकी कोणता आहे ? **1**

   (a) आश्चर्य झाले.

   (b) माहित केले.

   (c) वजन केले.

(2) रवीन्द्रनाथ टागोर परमेश्वराकडे कोणते मागणे मागतात ? **3**

(3) आपण तरले केव्हा व कसे होतो ? **3**

2. खालील उतारा वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची योग्य उत्तरे लिहा.

खेड्यात फार लवकर पोरं मोठी होतात. निसर्गाच्या साक्षीने वाढतात. आईबापासोबत रानात जातात. मातीत खेळतात. हिरव्यागार पिकांचा गंध हुंगतात. बाभळीच्या झाडावर एका सुरात ओरडणाऱ्या भोरड्यांचे गाणे मन लावून ऐकतात. घरापेक्षा निसर्गात पोरं रमतात. पाण्यात खेळतात. डोहात पोहतात. शिवारात ससेसारखी पळतात. सरपटणारा प्राणी दिसला की थबकतात. वानरांच्या टोळक्याला घोळक्याने सामोरे जातात. कोकरांना जवळ घेऊन झोपतात. गायीला वासरू झाले की या वासराच्या चेहऱ्यावरचा आनंद बघावा. तो आनंद कळायला देह मातीचा असावा लागतो. खेड्यात काय नसते ? तमच्या संवेदना जाग्या करणाऱ्या कनोजी अत्तराच्या कुप्या पावलोपावलावर उघडलेल्या असतात. आंब्यांना मोहोर आला की शिवार गंधाने मोहरून जाते. बदलत्या झाडागणिक मोहोराचा गंध बदलतो. माघ महिन्यात झाडांना फुटलेली अजिरी पालवी पाखरं नाही खुणावत. जांभळीच्या मोहोरावर तर मधमाश्यांचा धिंगाणा चालतो.

Downloaded From : http://cbseportal.com/ Courtesy : CBSE

Downloaded From : http://cbseportal.com/

(1) 'हिरव्यागार' या शब्दाप्रमाण 'लाल ___' शो काणता शब्द जाडला जाता ? **1**

(a) गरम

(b) भडक

(c) भार

(2) खड्यातोल मल काणकाणत्या प्राण्याशो काय काय करतात ? **3**

(3) आबा, जाभळो या झाडाना माच महिन्यात काय हात ? **2**

Section – B

3. खालोलपको काणत्याहो **एका** विषयावर निबध लिहा **किवा** मद्दयाच्या आधार गाष्ट पण करा. **8**

(1) ग्रथ ह खर मित्र

(2) सय उगवलाच नाहो तर...

(3) जनसवा होच इश्वर सवा

किवा

खालोल मद्दयाच्या आधार गाष्ट लिहा व याग्य शोषक द्या.

मद्द : दान मित्र – एक आधळा व दसरा पागळा – दाघ मदिरात असताना मदिराला आग – लाकाचो पळापळ – आधळा मित्र पागळया मित्राला खाद्यावर घता – पागळा त्याला रस्ता सागता – दाघाचा जोव वाचता.

4. अनिल/अपणा राहितग, सोताबर्डो, नागपर, यथन आपल्या विभागातोल गर्दोच्या रस्त्यावर एकमार्गो वाहतक करण्या सबधो वाहतक पालिस अधोक्षक, नागपर, याना पत्र लिहिता/लिहित. **5**

किवा

गणश/अपणा दशपाड, दहावो ब, कमला नहरू विद्यालय, पण, हा/हो शाळच्या मख्याध्यापकाना पत्र लिहून शाळचा क्रिकट सघ आतरशालय क्रिकट स्पधामध्य पाठविण्याचो मागणो करता/करत.

Downloaded From : http://cbseportal.com/ Courtesy : CBSE

Downloaded From :http://cbseportal.com/

Section-C

5. (a) खालोल प्रश्न सचनप्रमाण साडवा (काणतहो **पाच**) : **5**

1. आमच गाव कष्णा नदोच्या काठो आह. (विशषनाम आळखा.)
2. सध्याकाळो मो नक्को तझ्याकड यइन. (अधारखित शब्दाचो जात आळखा.)
3. माजराला बशोतन दध द. (शब्दयागो अव्यय आळखा.)
4. मला हो कविता समजलो, पण तो पाठ झालो नाहों. (अधारखित शब्दाचो जात आळखा.)
5. तिन स्वयपाक घाइघाइन उरकला. (सवनाम आळखा.)
6. आइ ग ! कवढो जारात ठच लागलो ! (कवलप्रयागो अव्यय आळखा.)

(b) पढोल वाक्य कसातोल सचननसार बदला. (काणतोहो **तोन**) **3**

1. शिकाऱ्यान नरभक्षक वाघाला ठार मार ल. (कमणो प्रयाग करा.)
2. तिचा आवाज फार मजळ आह. (उद्गारार्थो करा.)
3. गरुजो विद्यार्थ्याना प्रमान शिकवतात. (भाव प्रयाग करा.)
4. इतका व्याप काण करल ? (विधानार्थो करा.)

(c) सचननसार वाक्य लिहा. (काणतहो **दान**) **2**

1. काश्मोरमध्य हिवाळयात हिमवष्टो हात. (भविष्यकाळ करा.)
2. दवळात पजारो पजा करत हात. (काळ आळखा.)
3. पतप्रधानाच भाषण फार प्रभावो असत. (भतकाळ करा.)

(d) लिग बदला : **2**

1. मलगो
2. विद्यार्थो
3. राक्षस
4. नतिका

(e) वचन बदला : **2**

1. शहर
2. कळो
3. पन्सिलो
4. तार

Downloaded From :http://cbseportal.com/ Courtesy : CBSE

Downloaded From :http://cbseportal.com/

(f) समानार्थी शब्द लिहा : **2**

1. उत्तुंग
2. सिंह
3. मन
4. तीक्ष्ण

(g) विरुद्धार्थी शब्द लिहा : **2**

1. युद्ध
2. याचक
3. दुःख
4. प्रगती

Section-D

6. (a) खालीलपैकी कोणत्याही **एका** वाक्याचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा. **4**

(1) "आपली आज्ञा असेल तर आपले चित्र काढण्याची अनुमती मिळावी."

(2) त्याचे फोटो घेऊन पाठवले तरी त्याची कल्पना येणे शक्य नाही.

(3) 'निखळ आनंद घेताना धर्माच्या भिंतींनी कधी अडसर केला नाही.'

(b) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. **1**

जेव्हा माणसं संपूर्ण रीत्या मुक्त होतात, तेव्हाच ती अधिक जबाबदार, अधिक संयमी आणि ________.

(i) व्यक्तिनिष्ठ होतात

(ii) कर्तव्यनिष्ठ होतात

(iii) समाजनिष्ठ होतात

Downloaded From :http://cbseportal.com/ Courtesy : CBSE

Downloaded From : http://cbseportal.com/

7. (a) पढोलपको काणत्याहो **दान** प्रश्नाचो उत्तर प्रत्यको **50** त **60** शब्दात लिहा : **8**

(1) जितको आळख कमो, जितको व्यक्तो अपरिचित तितका सवाद अधिक रगता, अस का म्हटल आह ?

(2) स्वामो विवकानद व राजा रविवमा याच्या भटोस 'अपव भट' अस का म्हटल आह ?

(3) बाबजोंनो आपल्या मलाच्या भवितव्यासाठो काणत कष्ट घतल ?

(4) निसगाला नित्यनव्याचा सास असता म्हणज काय ?

(b) खालोलपको काणत्याहो **दान** प्रश्नाचो उत्तर प्रत्यको **एका** वाक्यात लिहा : **2**

(1) कशवच्या बहिणोच नाव काय आह ?

(2) चिचपाकळोला आल्यानतर मास्तराचा काणता काव्यसग्रह प्रसिद्‌ध झाला ?

(3) हिमालयाचो शभ्रधवल हिमशिखर लखकाला काठ दिस लागलो ?

(4) राजा रविवमा याच्या आयष्यातला सवात माठा आनदाचा क्षण काणता ?

8. (a) खालोलपको काणत्याहो **एका** पद्यपक्तोच सदभासह स्पष्टोकरण करा : **4**

(1) "अभ्रोचो छाया काय साच करो । तसोचि ह परो ससाराचो ।।"

(2) "चिरड अन्याय, घ हक्क बनन वाघवाघिणो ग"

(3) "ताच आमचा आह 'अल्ला' ताच 'प्रभ' अन ता 'भगवान'

(b) कसातोल याग्य पयाय निवडन आळ पण करा. **1**

आजि _________ दिवस । दृष्टों दखिल सतास ।।" (सानियाचा/भाग्याचा/आनदाचा)

9. (a) खालोलपको काणत्याहो **दान** प्रश्नाचो उत्तर प्रत्यको **50** त **60** शब्दात लिहा : **8**

(1) पढरोनाथाचा महिमा सत नरहरो सानार यानो कसा वणिला आह ?

(2) प्रलय हाताना काणकाणता बदल कवोला अपक्षित आह ?

(3) कल्पफल, माहाळ, प्रभावळ या शब्दाच अथ स्पष्ट करा.

(4) 'गाव' या कवितत, कवोच्या मनातोल बचनोच भाव कव्हा नाहोस हातात ?

(b) खालोलपको काणत्याहो **दान** प्रश्नाचो उत्तर प्रत्यको **एका** वाक्यात लिहा : **2**

(1) 'जिथ राबतो हात' या कवितत, कवोच्या मत हरो काठ असता ?

(2) सत सना महाराज याना सख कव्हा झाल ?

(3) सत नरहरो सानार यानो दोनानाथ काणास म्हटल आह ?

Downloaded From : http://cbseportal.com/ Courtesy : CBSE

Downloaded From : http://cbseportal.com/

10. (a) खालील पठित उतारा वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर लिहा : **4**

तिथे गेल्यावर मी चौकशी केली तर सबंध रत्नागिरी शहरात एकही तालीम नाही. सगळ्या कोकणात फिरलात तरी तो मिळणार नाही, असं मला सांगण्यात आलं. इतरत्र कुठेही न पाहिलेला मासळीबाजार किती मोठा असतो, हे मी रत्नागिरीत त्या काळात पाहिलं. त्या बाजारातील उग्र गंधानं माझ्या नाकाला चिकटलेला कोल्हापुरी गुळाचा गंध कायमचा धुऊन काढला.

मात्र रत्नागिरीच्या लाल लाल साध्या रस्त्यांचं देखणेपण मी कधीही विसरू शकणार नाही. रात्रभर वातावरणात गंभीरपणे भरून राहणारी समुद्राची गाज ऐकत मी झोपी जाई. तिथे पावसाळ्यात आणि हिवाळ्यातही थंडी वाजत नाही, याचं मला किती आश्चर्य वाटत होतं !

सांगायचा मुद्दा असा की, मराठी संस्कृती एकच असली तरी मराठी खेड्यांना, शहरांना खास अशी त्यांची त्यांची सांस्कृतिक वैशिष्ट्यं लाभलेली असतात.

प्र. रत्नागिरी आणि कोल्हापूर या शहरांच्या सांस्कृतिक वैशिष्ट्यांची तुलना करा.

किंवा

प्र. कोल्हापूर, पंढरपूर आणि रत्नागिरी याव्यतिरिक्त तुम्ही पाहिलेल्या एखाद्या शहराची सांस्कृतिक वैशिष्ट्ये सांगा.

(b) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा. (कोणतेही **दोन**) **2**

(1) ‘मेलेलं स्वप्न’ या कथेत मानवी ________ रंजक वर्णन केले आहे.

(स्वभावाचे/कष्टाचे/प्रगतीचे)

(2) कागल हे गाव ________ अवघ्या अठरा किलोमीटर वर आहे.

(मुंबईपासून/कोल्हापूरपासून/नागपूरपासून)

(3) तुमच्या प्रत्येक दिवसाची सुरुवात ________ करा. (चहा पिऊन/व्यायामाने/प्रार्थनेने)

Downloaded From : http://cbseportal.com/ Courtesy : CBSE

Downloaded From : http://cbseportal.com/

Downloaded From : http://cbseportal.com/ Courtesy : CBSE